

SİVAS ABİDELERİ VE VAKIFLARI (2)

Prof.Dr.Refet YİNAŒ

III. KÖRÜLER*

Sivas yakınlarında Kızılırmak üzerinde tarihi üç taş köprü bulunmaktadır. Üçü de Selçuklu döneminde yaptırılmış olan bu köprüler, Sivas'ın 10 km. güney batısında Kesik Köprü, 3 km. güneyinde Eğri Köprü ve 10 km. doğusundaki Boğaz Köprülerdir.

1. Kesik Köprü ve Ribatı:

1213 yılında Selçuklu Sipahsalar (Subaşı)larından Yavaş Arslan tarafından inşa edilmiştir. Vakfiyesinde Sivas civarında, Kayseri yolunda Alis (Halys-Kızılırmak) üzerinde inşa edildiği belirtilen köprü, daha sonra Gürcü Hüseyin Köprüsü, XIX. yüzyılda da Kesik Köprü adı ile anılmıştır.

Yavaş Arslan'ın adına, vakfiyesinden başka, mevcut tarihî kaynakların hiçbirinde rastlanmaz. Vakfiyede onun künyesi Esedü'd-din, Hacib, Emir-i Sipahsalar, Kutluğ Uluğ Ebu'l-leys Yavaş Arslan b. Sinbat b. Gürcü olarak kaydedilmiştir. Çocuklarının adları da Körki, Sinbat ve Şid'dir. Dedesinin adına göre *Yavaş Arslan, Gürcü asıllıdır. Nitekim onun yaptırmış olduğu köprünün 982/1574 tarihli Sivas tahrir ve Evkaf defterlerinde "Cisri Gürcü Hüseyin" adıyla kaydedilmesi,¹ Gürcü asıllı olduğunu kesinlikle doğrulamaktadır.* Babasının ve çocuklarının adlarına bakılırsa Yavaş Arslan aslen bir gayri müslimdir. Ancak vakfiyede künyesi belirtilirken Esedü'd-din ünvanı ile anılmasından, daha sonra müslüman olduğu anlaşılmalıdır. Evkaf defterinde köprünün "Cisri Gürcü Hüseyin" adıyla kaydedilmesinden, Yavaş Arslan'ın müslüman olduktan sonra Hüseyin adını almış olduğu anlaşılıyor. Daha önce Hacib iken I. İzzeddin Keykâvus zamanında Emir-i Sipahsalar (Şubaşı-ordu Komutanı)² görevine getirilmiştir. Zira vakfiyede görevini belirten her iki ünvanı da kaydedilmiştir.

Köprü biri 17, diğeri 2 gözlü olmak üzere iki kısımdan ibarettir. Birbirine yakın iki yakası

toprak doldurulmuş bir şose ile birleştirilmiş olduğu için her iki köprüye birden Kesik Köprü adı verilmiş olduğu ileri sürülmüştür.³

Şimdiye kadar Kesik Köprü'nün XIII. yüzyıl başlarına ait olduğu tahmin ediliyor, fakat hangi tarihte ve kimin tarafından yapıldığı bilinmiyordu. Vakfiyesi, köprünün 610/1213 yılında Selçuklu emirlerinden Sipahsalar Yavaş Arslan tarafından tesis edilmiş olduğunu ortaya koyduğu gibi, banisinin ayrıca köprü yanında bir ribat ile bir türbe inşa ettirdiğini de belgelemektedir. Ayrıca köprü yakınındaki mevkuף arazilerin sınırı dolayısıyla civarda Emir Hasan Ribatı adıyla tanınan başka bir ribatın daha bulunduğunu haber verir.

Zamanla harap olan köprü sultan Abdülaziz zamanında 1875 yılında onarılmıştır.⁴ Bu yüzyılın

* Bundan önceki sayıda Camiler ve Mescidler ile Darüşşifa Vakıflarını tanıtmıştık. **Vakıflar Dergisi** sayı XXII, s.15-44, Ankara 1991.

1. Kariye-i İmaret, vakf-ı Cisri Gürcü ber Ab-ı Sivas ve Karbansaray (Kervansaray) ve türbe (Kayseri Defteri; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi, Nr.136, s.164a), Defter-i Evkaf-ı Rum; Aynı Arşiv, Nr.583 s.19a.
2. Farsça bir kelime olan Sipahsaların Türkçe karşılığı Subaşıdır. (Ş. Tekin; Bilinen En Eski İslami Türkçe Metinler, STAD. IV. s.178) Harezmi'ye göre subaşının karşılığı da ordu komutanıdır. (**Mefatihü'l- Ulum**, s.120). Subaşılar aynı zamanda şehirlerdeki nizam ve âşâyışten sorumlular valiliklerinde vilayetlerin askeri kumandanları idiler (I. Kafesoğlu, Subaşı, İA) Beylerbeyinden başka diğeri bir emir başkumandanlık yaptı; takdirde o zaman bu emire de beglerbeyinin Arapça ve Farsça ünvanlardan mürekkep olan Melikü'l-ümera veya Sipahsalar denilirdi (Mustafa Akdağ, **Türkiye'nin İktisadî ve İdarî Tarihî**, c. II, s.318). Fakat hiçbir vakit bu emire beglerbeyi denmezdi (M.H. Yinanç, **Anadolu'nun Fethi**, s.159). C. Çulpan; **Türk Taş Köprüleri**, s.68-70.
3. A. Gabriel, **Monuments Turcs D'Anatolie**, II. p.166. Selçuklu devrinde diğeri bir Kesik Köprü de Kırşehir'in 18 km. güneyinde yapılmıştır. T. Özgüç-M. Akok; Üç Selçuklu Abidesi, Dolay Han Kesik Köprü Kervansaray ve Han Camii, **Belleten** 86, s.253-257.
4. Tamir Kitabesi için bk. Cevdet Çulpan, **Türk Taş Köprüleri**, s.69.

başlarında yapılan onarılışında da civardaki Şahna Kumbeti kalıntılarından faydalanılmıştır.

a. Köprü ve Ribat'ın Vakıfları:

1. Sivas yakınında Menkasın (Menkasik) köyü.
2. Sivas yakınında Terbelisin (Terilisin) köyü.

Sivas'ta bugün bu adları taşıyan bir köy yoktur. Sivas tahrir defterinde de bu köylere rastlanmadığına göre adları zamanla değiştirilmiş olmalı. XVI. yüzyıl sonlarında yazılmış evkaf kaydında ise Köprüye ait vakıf köylerin Kayseri'ye bağlı olduğu ve Sivas'tan hiçbir köyün köprü vakıfları arasında yer almadığı görülür. Fakat vakfiyede Sivas civarındaki bu köylerin yanyana olduğu ve sınırlarının Alis nehrinde son bulduğu kaydedilerek yerleri belirtilmektedir. Alis (Halys) Kızılırmak nehrinin eski adıdır. Fahreddin Alî'nin Sivas Sahibiye Medresesi vakfiyesinde de nehir, Alis adı ile kaydedilmiştir.⁵ Vekayinâmelerde, XIII. ve XIV. yüzyıllarda bu nehrin Ab-ı Sivas dendiği görülür.⁶ Dulkadir oğullarına ait vakfiyelerde nehrin adı Kızılırmak olarak geçer.⁷ Bu bilgilere göre, XIII. yüzyılda Alis adını taşıyan nehrin Kızılırmak adının XV. yüzyılda Türkmenler tarafından verildiği anlaşılıyor. Bununla beraber Osmanlı tahrir ve evkaf defterlerinde Alis, Ab-ı Sivas ve Kızılırmak olmak üzere nehrin her üç adının da kullanıldığı görülür.⁸

3. 15 çiftlikten oluşan Tepeyol mezrası ile 11 adet arazi, Tepeyol mezrasına, Türkçe bir ad olmasına rağmen, Sivas tahrir defterinde rastlanmadığı gibi bugün de yörede bu adı taşıyan bir köy ve mezraa yoktur.

Vakıf arazilere sınır olarak kaydedilen Garanferos, Ağfenikar, Varrasil, Garisun, Subtoros, Makri, Zevkır, Berir, Afdik, Görgika, Üskuric, Haldi, gibi köy, mezra ve yer adlarının Türkçe olmadığı görülüyor. Yine adı verilen kiliseden (Subtoros) ve Bayasisin, Sercis, Toros, Kirikovis, Tedonik, gibi arazi sahiplerinin adlarından da anlaşılacağı üzere XIII. yüzyıl başlarında Sivas'ın bu yöresi çoğunlukla gayri müslimlerle meskündür. Vakıf köy ve arazilere sınır olan Akçe Yakub, Şingirak, Harbende, Keluhdih, Yenbalih (Yenbalık?) Arslan gibi köy, mezra ve yerler genellikle Türkçe adlar taşımaktadır. Bu köy ve mezralardan Şingirak, Kesik Köprü yakınlarında yeni adı Esenyurt olan Şimkürek köyü, Keluhdih yeni adı Uzuntepe olan Kihidik, Haldi mezrası da bugünkü Kaldı köyü olabilir.

Vakıf köy ve arazilerin sınırları belirtilirken adları kaydedilen Emir Hasan, Şahinşah, Lala Kaymaz, İlmelik, Bahaeddin Musa gibi diğer arazi sahiplerinin kimliklerini tesbitte tahmin ve benzetme yapmaktan öteye gidilememektedir. Bunlardan Emir Hasan'ın Sivas civarında bir ribat yaptır-

mış olduğu anlaşılıyor. Afşin'de Maraş Emiri Nusretüddin Hasan tarafından 612/1215 yılında yaptırılmış olan Ribat da Emir Hasan Ribatı adıyla tanınır.⁹ Arazi sahiplerinden Şahinşah ise Niksar'da Hacı Çıkrık adı ile tanınan türbe ve medresenin kitabesinde adı geçen II. Kılıç Arslan'ın Atabeyi Bedreddin Şahinşah'ı¹⁰ hatırlatmaktadır. Lala Kaymaz'a gelince, onun da Sinop kitabelerinde adı geçen¹¹ I. İzzeddin Keykavus devrinde Emir-i meclis görevine getirilen ve Alaeddin Keykubat'ın saltanatının ilk yıllarında sultana karşı komplo hazırlamakla suçlanıp katledilen Mübarizeddin Behramşah'ın¹² babası Kaymaz olabileceği akla gelmektedir.

4. Kayseri'nin Seriha köyü.

Bu köyün, sınırında adları verilen diğer köylerden bazılarının yerlerinin belirlenmesinden, bugün Kayseri'nin Felahiye ilçesine bağlı adı Amarat'a çevrilmiş olan İmaret köyü veya Çukur nahiyesi olduğu anlaşılıyor. Nitekim XVI. yüzyıl sonlarına ait Sivas tahrir ve evkaf defterlerinde İmaret ve Çukur köylerinin "Gürcü Köprüsü" vakfı olduğu kaydedilmiştir.¹³ Vakfiyede görülen Sivas civarındaki köylerin ve arazilerin Osmanlı devrinde vakıftan çıkarıldığı, buna karşılık Kayseri'den İmaret ve Çukur köyleri ile İlisu ve Gemrelik mezralarının vakfa tahsis edildiği anlaşılıyor. Zira evkaf defterinde, Sivas'tan hiçbir köyün Kesik Köprü ve Ribat'ına vakıf olmadığı görülür. Halbuki vakfiyede, Sivas'ın hemen yakınlarından iki köy ve bir mezraa ile 11 parça arazi, Köprü ve Ribat'a vakıf kaydedilmiştir.

Vakıf köyün, sınırında adları verilen köyler, Gehrtaş (Gühertaş Öyük, Yüzerlik, Belviran, Akremisun, Kişfuz, Eyugerune, Sekeretlu köyleridir. Bu köylerden Yüzerlik, bugün Kayseri'nin Sarioğlan ilçesine bağlı Üzerlik,¹⁴ Belviran da Yozgat'ın Boğazlıyan ilçesine bağlı Belören köylerinden başkası olamaz. Öyük köyü de, mevkuf köy gibi Felahiye ilçesine bağlı Kuruhüyük köyü olmalı. Öyük köyü, 992/1584'te yapılan tahrirde Evlad-ı Geba-

5. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi, D.581, s.288-290
6. Aksaraylı, s.254; Bezm-u Rezm, s.361
7. R.Yinanç; **Dulkadir Beyliği, TTK**. Ankara 1988
8. Sivas Defteri: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi, Nr.14, s.21b; Kayseri Defteri: aynı arşiv, Nr.136. s.164a, 165b; Defter-i Evkaf-ı Rum, aynı arşiv, Nr.583, s.19a.
9. M.H.Yinanç; **Maraş Emirleri, TTEM**, V(84) s.92.
10. İ.H.Uzunçarşılı; **Kitabeler I**, s.62.
11. İbn Bîbî, s.164, 194, (Tıpkı Basım) s.268.
12. Ş.Ülkütaşır; Sinop'ta Selçukîler Zamanına Ait Tarihi Eserler, **Tarih ve Arkeoloğrafya Dergisi**, Sayı V, s.130.
13. Kayseri Defteri; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi, Nr.136, s.164a 165a; Defter-i Evkaf-ı Rum, Aynı Arşiv, Nr.583, s.19a.

lu cemaatinin temlikli olarak kaydedilmiştir.¹⁴ Diğer köyler ise, ne tahrir defterlerinde, ne de yörede bugün mevcut değildir. Vakfiyede geçen Kuruçay, Samedlu, Dilgüözü, Yazıpınar, Kereç, Zablar gibi yer ve mevzi adları görüldüğü gibi hep Türkçedir. Bu husus Felahiye ve yöresinin daha XIII. yüzyıl başlarında Türklerle meskûn olduğunu gösterir.

Öte yandan mevkuf köyün sınır kayıtları, tarihî Harşene kalesinin yerini kesinlikle belirlememizi sağlamaktadır. Danişmendnâme'de Amasya'nın adı Harşene olarak geçer.¹⁵ Vakfiyede Kayseriye bağlı mevkuf Seriha köyünün Harşene kalesi yanında bulunduğu haber verilerek Bizans devrinde aynı adı taşıyan temin (eyaletin) merkezi olan¹⁶ ve Memluk kaynaklarında da adı sık geçen kalenin yeri belirtilmektedir. Vakfiyenin verdiği bu bilgi, "milattan önce Harşama şeklinde tabletlerde de kaydedilen bu kalenin Kaneş (Kültepe)'den çok uzakta olmayan Uzun-yayla'da olduğu" yolundaki tahmini doğrular.¹⁷ Artık ünlü Harşene Kalesinin kesinlikle Çukur bucağı yakınında olduğu anlaşılmaktadır.¹⁸

b. Vakfın Mütevellisi ve Yönetimi:

Vakıf, mütevelliliğe kendisinden sonra oğullarını tayin etmiş ve vakıf gelirinin 2/3 'nin Köprü ve Ribat'a, 1/3'nin de Türbe'ye harcanmasını şart koşmuştur. Vakfiyede hasılatın ne kadar olduğu, gelirin ne şekilde harcanacağı belirtilmemiştir.

XVI. yüzyıl sonlarında yapılan evkaf kaydından, vakfiyede görülen Sivas civarındaki köylerin ve arazilerin Osmanlı devrinde veya daha önce, vakıftan çıkarıldığı, buna karşılık Kayseri'den bir köy yerine iki köy ve iki mezraanın vakfa tahsis edildiği; tevliyet, nezaret ve cibayetin Kayseri kadınlarının vakfın soyundan olup adı geçen şehirde oturanlara verildiği anlaşılmaktadır. Ancak bu kez de vakfın yöneticileri ile vakıf araziler Kayseri'de bulunduğu mütevelliler elde edilen mahsulü kendi gönülleri sarfederek tamiri ile ilgilenmediklerinden Köprü geçilmeyecek kadar harap olmuş, bu nedenle tevliyet, nezaret ve cibayet tevcihi Sivas kadılarına devredilmiştir.

Yıllık 10.000 akçe tutan gelirden, günde 5 akçe tevliyet, 2 akçe cibayet, 3 akçe nezaret için olmak üzere yıllık toplam 3650 akçesi görevlilere tahsis edilmiş, geriye kalan 6350 akçesi de Köprü'nün tamerine ayrılmıştır.¹⁹

c. Vakfiyeyi Onaylayan Kadı ve Şahitleri:

Vakfiyeyi Aksaray kadısı Evhadeddin Hüseyin b. Abdülkerim b. Muhammed en-Nesevî kaleme almış ve onaylamıştır. Sivas Darü's-şifası vakfiyesini de onaylamış olan Evhadeddin Hüseyin'in, her iki vakfiyenin kaydından, Baş Kadılık ve Kadı askerlik görevinde bulunduğu anlaşılmaktadır. O, aynı zamanda Sultan I. İzzeddin Keykâvus'un Halep Eyyubî hükümdarı Melik Zahir nezdinde elçiliğini de yapmıştır. İzzeddin Keykâvus 1216 baha-

rında Melik Zahir'i, Kilikya Ermeni Kırallığı üzerine birlikte sefer yapmaya çağırmış, O da elçisi Abdurrahman Münci vasıtasıyla olumlu cevap vermekle beraber bir taraftan amcası Mısır hükümdarı Melik Adil'in, diğer taraftan kiral Leon'un kendisini bu seferden vaz geçirme çabaları karşısında tereddüt etmeye başlamıştı. İşte bu sırada Maraş'ta bekleyen İzzeddin Keykâvus, Melik Zahir'e Aksaray kadısı ve kadiasker Evhadeddin Hüseyin'i göndererek hareketini çabuklaştırmasını bildirdi. Fakat Evhadeddin Hüseyin Halep'te iken Selçuklu kuvvetleri bu şehre tâbi Balat'a hücum ederek yağma ve katliamda bulundular. Bu olay Melik Adil'in yeğeni Zahir'e "Selçukluların Halep'te gözü olduğu" yolundaki daha önce yapmış bulunduğu uyarıyı teyid etti. Halep hükümdarı, kadı Evhadeddin Hüseyin'e "gariptir! hem bizden yardım istiyorsunuz, hem de ülkemizi tahrip ediyorsunuz" diye şikayette bulundu. Aksaray kadısı, "Ermeni kiralının Anadolu'dan yağma ettiği malların Balat'ta bulunduğunu Türkmenlerin görmesi üzerine halkın kiral Leon'a yardım ettikleri anlaşıldığından, Sultanın Maraş Emiri Nusretüddin Hasan'a orayı yağmalaması için emir verdiğini"

14. Kayseri Defteri; s.57a.
15. İ.Melikoff; **La Geste de Melik Danişmend**, Paris 1960, s.131.
16. M.H.Yinanç; **Anadolu'nun Fethi**. s.33.
17. N.Baydır; Kültepe (Kaneş) ve Kayseri Tarihi Üzerine Araştırmalar, İstanbul 1970, s.41-42. H. Honigmann ise, Harşene kalesini Yozgat'ın 80 km. doğusunda, Akdağ ile Yılız dağı arasındaki geçide hakim Müşalim kalesi olarak göstermiştir (Bizans Devletinin Doğu Sınırı, s.47. Trc. F.İşiltan).
18. Harşene Kalesi'nin yerini 1979 yılında vakfiyenin bu kaydından tesbit etmiş, 1980 yılında doçentlik tezimizde bu buluşu vurgulamıştık. Ayrıca 1982'de Vakıflar Dergisi'nin XV. sayısında yayınlanan bir makalemizde de bunu bir not olarak belirtmiştik (s.5 Not 3.) Tezden haberi olan ancak bu yayından haberi olmayan ve vakfiyenin metnini dahi benden temin eden Prof.Dr.Faruk Sümer mutadî vechile tekebbüründen adımızı dahi zikretmeden bu tespit ve buluşu, 1985 yılında yayınlanan "Yabanlı Pazar" adlı eserinde kendisine mal etmiştir.
19. Be cihet-i tevliyet fi yevm 5, be cihet-i cibayet fi yevm 2, be cihet-i nezaret fi yevm 3.
Sivas kadıları mutasarrif olub her sene evkaf-ı mezbure muhasebesin görüb mevacibden mâadâsın mühürleyüb emanete koyub tamire sarf oluna.
Zahir-i Sivas'da Kızılırmak üzerinde vâki Gürcü Köprüsü demekle ma'rif olan Cisirin zikr olunan kariyeler ve mezarlar vakfı olub, lakin tevliyet ve nezaret ve cibayet evlada meşrutur deyiü Mahruse-i Kayseriyye kadıları vilayet-i mezburede sakin olanlara tevcih eyleyüb, evkaf ve zabıt-ı evkaf aher velayette olmağla kendü hevalarına sarf idüb Cisir-i mezkûrun tamerine mukayyed olmağla müddet-i medid Cisir harab ender harab olub asla ubur müyesser değildir. Evkafın külli müsaadesi olmağın kema kâne iadesi mümkün olub, tevliyet ve cibayet ve nezareti Sivas kadıları tevcih idüb mütevellî olan ehl-i vezaifin vazifelerinden mâadâsın marifeti hakim ile Cisir-i mezburun tamerine sarf idüb, kema kâne mamur oluktan sonra ehl-i ve zaiften ma fazil rey'i hakim ile Bezzazistan'da emanet konulub lâzım oludukta Cisir-i mezkûrun tamerine sarf olunmak için kayd olundu (Defter-i Evkaf-ı Rum; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi, Nr.583, s.19a.).

söyleyerek mazeret bildirdi.²⁰ Fakat, Aksaray kadısının bu sözleri Melik Zahir'i ikna etmedi ve Selçuklu sultanına güveni sarsıldığından sefere katılmadı. Evhadeddin Hüseyin de ülkesine döndü.²¹ Ancak kısa bir süre sonra (Cemaziyel Ahır 613/Kasım 1216) Melik Zahir'in ölümü olayların seyrini tamamen değiştirdi. Ermeni kralığı üzerine seferini tamamlayan İzzeddin Keykâvus Halep Eyyubilerine karşı yeni bir sefere girişti.²²

Vekayinâmelerde elçilik görevi dolayısıyla, adı verilmeden, sadece Aksaray kadısı olarak kaydedilen Evhadeddin Hüseyin hakkında başka bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ancak Darüş-şifa vakfiyesinden onun, 17 Şaban 618/6 Ekim 1221 tarihinde henüz sağ olduğu anlaşılmaktadır. Evhadeddin Hüseyin'in oğlu Abdülkerim de Sivas Darüş-şifa vakfiyesine şahitlik etmiştir.

d. Şahitler

Vakfiye tanzim edilirken 12 kişi şahitlik etmiştir. Ancak bu şahitlerden sadece ikisinin kimliklerini tesbit edebiliyoruz. Bunlar Kutluğca b. Abdullah ile Kâmyâr b. İshak'tır. Diğerlerinin adlarına bilinen tarihî kaynakların hiçbirinde rastlanmaz.

Kutluğca b. Abdullah: diğer tarihî kaynaklardan tanıdığımız Bahaeddin Kuluğca olmalı. Bahaeddin Kutluğca adı Sinop Kitabelerinde görülür.²³ Bu, onun 1214 yılında yapılan Sinop seferine katıldığını gösterir. İzzeddin Keykâvus devrinde Konya'da teşrifat görevinde bulunan Bahaeddin Kutluğca²⁴ daha sonra Malatya subaşılığına tayin edilmiştir. Bu görevde iken, Halife Nasır Li Dinillah'in muhtemel bir Moğol saldırısına karşı Alâaddin Keykubad'dan yardım talebi üzerine 1222 de 5000 kişilik bir Selçuklu kuvvetinin başında Azerbaycan'a gönderildi. Erbil hükümdarı Muzafferüddin Gökbörü tarafından karşılanan Kutluğca, Moğolların uzaklaşması üzerine ülkesine döndü.²⁵ Bir süre sonra da Alâaddin Keykubad'a karşı hazırlanan bir komploya adı karıştığından yakalanarak Tokat'a gönderilip katledildi.²⁶

Kâmyâr b. İshak: Alâaddin Keykubad devrinin ünlü komutan ve devlet adamlarından Kemâleddin Kâmyâr'dan başkası değildir. Çünkü vakfiyede olduğu gibi Kayseri subaşılığına ait tayin menşurunda da İshak oğlu Kâmyâr adı görülür.²⁷ Babası İshak Erzincan'da kadılık yapmıştır.²⁸ Kültürlü bir aileye mensup olan Kemâleddin Kâmyâr, İzzeddin Keykâvus zamanında orta dereceden devlet adamları arasında yer almıştı. 1223 'de Alâaddin Keykubad'ı tahttan indirmek isteyen emirler yakalanıp katledilirken Kemâleddin Kâmyâr da onlarla işbirliği yapmakla suçlanarak ülke dışına sürülüp malları müsadere edildi. İki yıl Ahlat'da sürgünde kaldıktan sonra Eyyubi hükümdarlarından Melik Eşref'in şefaati ile affedilerek ülkesine döndü. Fakat gözden düşüğü ve malları da müs-

dere edildiği için yokluk içinde bir hayat sürdürüyordu. Nihayet ilginç bir olay Kemâleddin Kâmyâr'ın yeniden itibar kazanmasını sağladı. Bir gün Kemâleddin Kâmyâr'ın sahip olduğu tek serveti atı düşüp ölür. O da atının eyerini sırtına alarak eve döner. Yolda kendisine o sırada avdan dönmekte olan Sultan Alâaddin Keykubad rastlar. Onun sürgünden dönen Kemaleddin Kâmyâr olduğunu öğrenen ve haline üzülen sultan Alâaddin kendisine 100 bin dirhem geliri ve 60 sipahisi olan Zara'yı ikta olarak tahsis eder.²⁹ Bundan sonra Alâaddin Keykubad'ın en gözde emirleri arasında yer alan Kemâleddin Kâmyâr, Celaleddin Harizmşah Ahlat'ı kuşatınca onun nezdine elçi olarak gönderildi.³⁰ Fakat Celaleddin'i Ahlat muhasarasından vazgeçiremeyince Selçuklu sultanını ona karşı muharebeye teşvik etti. Dönüşte de Harizmşahlara karşı Eyyubilerin yardımını temin etmek üzere Melik Eşref, Melik Kâmil ve Halife nezdine gönderildi.³¹ Selçuklu ve Eyyubî orduları Harizmşahlara karşı Sivas'ta karargah kurduğu sırada Kemaleddin Kâmyâr, Sultan Alaaddin Keykubad ile Eyyubi hükümdarları Melik Kâmil ve Melik Eşref arasında tercümanlık yaptı. Yassı Çemen muharebesinde de bir Selçuklu birliğini bizzat sevk ve idare etti.³² Ertesi yıl Sivas'a kadar akın yapan Moğol kuvvetlerine karşı sefer yapmakla görevlendirildi. Erzurum'a kadar Moğolları takip eden Kemaleddin Kâmyâr buraya gelince şehrin subaşı Mübarizeddin Çavlı ile Moğolları tahrik eden Gürcüler üzerine bir sefer yaparak doğuda birçok kaleleri zaptetti. Gürcü kraliçesi Rosudan'ın kendisine teklif ettiği sulh teklifini kabul ederek anlaşmayı imzalayıp sultanın yanına döndü.³³ 1233 yılında, dağılmış olan Harizmşahlardan doğuda yağma ve tahriplerini önlemek üzere Ahlat'a gönderilen Kemâleddin Kâmyâr, Ahlat, Bitlis, Adilcevaz ve Van'ı fethederek Selçuklu topraklarına kattı.³⁴ Ahlat'ın alınması Eyyubilerin savaş ilan etmesine sebep oldu. Birecik'te toplanarak Göksu vadisinde ilerleyen Eyyubi kuvvetlerini durdurmak için yine

20. İbn Vâsil; s.234-236.

21. İbn Vasil, Melik Zahir'e gönderilen Selçuklu elçisinin Aksaray Kadısı olduğunu kaydeder (Muferricü'l kurub, III. s.234-236) Kesik Köprü ve Sivas Darüş-şifası vakfiyelerinden mezkûr tarihte Aksaray kadısının Evhadeddin Hüseyin olduğu anlaşılır. İbnü'l Adim ise sadece elçi gönderildiğini ima eder. (Tarih-i Halep, Trc. E.Blochot, Histoire d'Alep, s.150);.

22. M.H.Ynanç; **Maraş Emirleri, TTEM**, VI(83), s.348-350.

23. Ş.Ülkütaşır; a.g.mak., s.125.

24. İbn Bibî; (Tıpkı Basım) s.242.

25. İbn Bibî, s.260-263.

26. İbn Bibî, s.268-270; Horutsma, s.115.

27. O.Turan; Resmî Vesikalar, s.74,89.

28. Nesevi; Fr.Trç. s.47.

29. İbn Bibî, 271-273.

30. Nesevî, Fr.Trç. s.149.

31. A.Tanerî; Celâlu'd-din Harizm şah, s.

32. İbn Bibî, s.384-387.

33. İbn Bibî, s.419-424.

34. İbn Bibî, s.425-427.

Kemaleddin Kâmyâr görevlendirildi. Derbentleri geçemeyen Eyyubî kuvvetlerinin doğuya yönelmesi üzerine aldığı emir gereğince emrindeki kuvvetlerle Harput'a hareket etti.³⁵ Harput Artuklularına son verilmesine sebep olan Selçuklu Eyyubî muharebesinde (1234) üstün başarı gösteren Kemaleddin Kâmyâr ertesi yıl Urfa'yı zaptetmekle görevlendirildi.³⁶ Başarılarından dolayı kendisine "*Şam ve Ermen illerinin Pehlivanı İnanç Bilge Tuğrul-Tekin Uluğ Sü-başı beg*" unvanları ile hitap eden Alâaddin Keykubad, onu Kayseri subaşılığına tayin etti.³⁷ Sultan Alâaddin, ölürken ülkenin geleceği hakkında vasiyetini çok değer verdiği bu ünlü komutana yapmak istemiştir.³⁸

Alâaddin Keykubad'ın ölümünden sonra Kemaleddin Kamyâr, devlet yönetimindeki etkinliğini kaybetti. Çünkü Gıyaseddin Keyhüsrev'in tahta çıkmasına yardım etmediği gibi onun sultanlığına karşı olan emirlere de katılmadı. Bununla beraber yeni sultana bağlılık yemini etti ve naiblik görevine tayin edildi.³⁹ Gıyaseddin Keyhüsrev cülûsunu müteakip Eyyubî hükümdarı Melik Nâsir'ın kız kardeşi ile evlenirken, Kemaleddin Kâmyâr'ı Halep'ten gelmiş bulunan İbnü'l Adîm ile birlikte nikah muamelesini yapmakla görevlendirdi.⁴⁰

Kayırhan'ın ölümü üzerine dağılan Harizmlilerin kaçmalarını önlemekle görevlendirilen Kemaleddin Kâmyâr, emrindeki Malatya ve Harput subaşıları Harizmşahlar karşısında yenilgiye uğrayınca başarısızlıkla suçlandı.⁴¹ Bu durum diğer büyük emirler gibi onu da ortadan kaldırmak isteyen Sadeddin Köpek'e fırsat sağladı. Bu ünlü komutan ve devlet adamını yakalayan Sadeddin Köpek onu Gavele kalesine göndererek katletti.⁴²

2. Eğri Köprü

Sivas'ın 3 Km. güneyinde, Kızılırmak üzerindedir. Sivas-Malatya yolu (Eski Bağdat Caddesi) bu köprüden geçer.

Köprü'nün, hangi tarihte yaptırıldığı kesin olarak bilinmemekle beraber, mimarî tarzına göre Selçuklu devrine ait olduğu tahmin edilmektedir.⁴³ M.Van Berchem'in 1910 yılında yayınladığı eserde bulunan resimde köprü ortasında bir kitabe yeri ayırt edilmektedir.⁴⁴ Bugün köprü üzerinde bir kitabe yoktur.

1574 tarihli Sivas'a ait tahrir defterinde bir arsanın hudutları belirtilirken köprü'nün adı kaydedilmiştir.⁴⁵ Bu kayıttan köprüye, bugün olduğu gibi yaptırıldığı tarihten beri Eğri Köprü denile geldiği anlaşılmaktadır. Evliya Çelebi köprü'nün 18 gözlü ve NAMAZGAHLI olduğunu bildirmektedir.⁴⁶ Köprü manzum bir tarih beytine göre 1583'de Sultan III. Murad tarafından tamir edildiği gibi, Sivas Valisi Halil Rifat Paşa'nın teşvik ve taltifi üzerine Sivas ileri gelenlerinden Kangal Ağası Abdurrahman Paşa'nın nakit yardımı ve gayreti ile XIX. asır başlarında onarılmıştır.⁴⁷

Köprü iki kısımdır, biri 12, diğeri 6 gözlü olmak üzere 18 gözlüdür. Bunlar ucu nehrin menba' cihetine olmak üzere aralarında mansab tarafa doğru geniş bir açı teşkil etmektedirler. Eğri Köprü adı bu özelliğinden gelmektedir. Kemer şekilleri sivridir. Boyu kuzeyindeki 6 gözlü kısım 58.70 m., güneyindeki 12 gözlü kısım 114.50 m. olmak üzere toplam 173.20 m. dir. Genişliği 4.60 m.dir. Oldukça aşınmış, eskimış ve bazıları birbirine demirle bağlı bulunan korkuluk taşlarının eni, 0,20 m. kadardır. Köprü ayaklarının menba' tarafında üçgen şekilli selyaranlar vardır. Mansab tarafa ise hiç yoktur. Döşeme üzerinde birikecek suların dışarı akması için korkulukların alt kenarı hizasına çok sayıda yağmur olukları eklenmiştir.⁴⁸

3. Boğaz Köprü

Sivas'ın 10 km. doğusunda Kızılırmak üzerinde altı sivri kemerli köprüdür.⁴⁹ XIII. yüzyılda yapıldığı tahmin edilmektedir. 1574 tarihli evkafl defterinde Zagzağı adıyla bir köprü kaydedilmiştir.⁵⁰ Boğaz Köprü'nün bu Zagzağı Köprüsü olabileceği kanısındayız.

35. İbn Bîbî, s.436-446.

36. İbn Bîbî, s.447-450.

37. O.Turan; **Resmî Vesikalar**, s.74,89.

38. İbn Bîbî, s.462.

39. İbn Bîbî, s.466-470.

40. İbnü'l Adîm, Trc. **Histoire d'Alep**, s.201-202; Krş. A.Sevim; **Kamâl al-Din İbn al Adîm, Bugyet at Talab**, s.4.

41. İbn Bîbî, s.468-470.

42. İbn Bîbî, s.478-479; Krş., O.Turan; **Selçuklular Zamanında Türkiye**, s.368-389, 404-411; **Resmî Vesikalar**, s.76-81.

43. Cevdet Çulpan, **Türk Taş Köprüleri**, s.70.

44. M.V.Berchem-H.Edhem, **Memoires XXIX, Matériaux Pour un corpus inscriptionum arabicarum**, 3. partie : **Asie Mineure**, I. Fascicule, 1910, s.I not I levha VII. C. Çulpan, Sivas (Gökmedrese) müzesinde, (Env.No.505) bulunan ve Alâaddin Keykubad I. zamanı emirlerinden Mübarizeddin Ertokuş tarafından yaptırılmış olan bir köprü kitabesi yayınlanmıştır. Kitabenin Eğri Köprü'ye ait olabileceğinin akla geldiğini belirtmekle birlikte Şarkışla'dan müzeye nakledilmiş bulunduğu kaydına dikkat çekerek bunun başka bir köprü kitabesi olabileceğini ileri sürmüştür. **A.g.e.** s.70-71.

45. Zemin (arsa), mezkûr yerin taraf-ı kibelisi Kızılıрмаğa ve taraf-ı şarkısı Eğri Köprü ile şehirden cari olan ırmağa varur ve taraf-ı şimalisi Büyük Çayır ve tarafı garbisi tarık-ı âmm ile mahdud olan yerdir (Def. Muf.Rum, No.14 V.21 b).

46. Evliya Çelebi, **Seyahatnâme**, III., 197, 198, 210.

47. Sivas Vilayeti Salnâmesi, 1306, s.88, 201.

48. C.Çulpan, **A.g.e.** s.71.

49. Max Van Berchem-Halil Edhem, **Matériaux pour un Corpus...**, **Asie Mineure**, S.1, Not 1, Paris 1910; A. Gabriel Monument Turc, s.165 Paris 1936.

50. Vakf-ı cısır-i Zagzağı der rah-i nahiye-i Sivas ber nehr-i Âlis Mezra'a-i Çağlıcak malikânesi vakf-ı mezbûr.

Mezra'a-i Kürd Viranı der kaza-i Sivas mâlikâne vakf-ı mezbûr.

KESİK KÖPRÜ VAKFIYESİ METNİ

Vakfiyenin İstinsah ve Kayıt Notları

Vakf-ı Cısri Gürcü der ırmağ-ı Sivas kayd şud, suret-i vakfiye-i mamul biha muhasebe-i evkaf müceddeden kayd şud fermude ba ilâm-ı Mehmed Sadeddin Efendi naib-i sabık ve es-Seyyid Mehmed Emin Efendi naib hâlâ, ba mazbata-i meclis ve ba inha-i es-Seyyid Ömer beg Müdür-i evkâf-i medine-i mezkur ve ba ilam-ı es-Seyyid Mehmed Sadeddin Efendi müfettiş-i evkâf ve ba telhis-i müşir-i mükerrerem es-Seyyid Mehmed Hasib Paşa nazır-ı evkaf-ı hümayun ba ferman-ı âli, el-vâki 4 Rebiül'evvel 1263

(Tercüme)

Katımda (vakfiyenin) içindekilerin doğru olduğu ve adı geçen vâkıfın ikrarı ile kendisinden duyduklarına uygun olarak vakfettiği su-but buldu. Vakfın doğruluğunu müşahede ettiğim için hükmettim, imzaladım ve vakfa izin verip yürürlüğe koydum. Bu hükmüme ve imzama orada hazır bulunan güvenilir ve adil kişileri şahit kıldım. Bunu o tarihte Memalik-i Mahsure ordusu hakimi olan Hüseyin b. Abdülkerim b. Muhammed sağ eliyle yazdı.

Aslının aynıdır. Bunu şanı yüce Allah'a muhtaç Kayseri şehri Mevli-i Hilafesi olan Seyyid Muhammed Emin yazdı. Allah günahlarını affetsin.

Esirgeyen ve Bağışlayan Tann'nın Adıyla.

Ömür kalelerini yapanları ölüm mançınlıkları ile parçalayan, bu dünya bâki kaldığı sürece devirlerle devirleri yenileyen, kaza ve kader oklarını insanlar üzerine gönderen ve onlara hastalık verip istikrarlı olmaktan alıkoayan Allah'a hamedederim. O (Allah) hastalıkları damarlardaki kan mecrasından yürütür. Bütün insanlık ne kadar dikkat ederse etsin bundan (ölümden) hiç bir şey onu koruyamaz. O (ölüm) iktidar sahiplerini bırakıp yalnız fakirlere gelmez. İşte bunlar yeşilliklerde ve çölde Allah'ın adaletinin alâmetleridir. Allah'ın devamlı ve umumî olan nimetlerine hamedederim. Onun verdiği kısmet, kıymetli eserlerdendir. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka tanrı yoktur. O tek tir, ortağı da yoktur. Bütün günahlardan ve vebalden uzaklaştıran bir şahadetle buna şahadet ederim. Yine Allah'ın, Muhammed'i göz kamaştırıcı ışıklı deliller, zikri kat'î olan Kur'an, fikirleri ve akılları aciz düşüren mucizeler, basiret ve göz sahipleri için çekici ayetlerle hidayetli Kusay b. Kilab b. Nizar soyundan gönderilen kulu ve elçisi olduğuna şahadet ederim. Yüce Allah'ın salat ve selamı ona (Resul'e) onun temiz ve güzel soyundan gelenlere, seçkin ailesine ve temiz ashabına, bu cümleden onun soyundan gelen mukaddes, muazzam, se-

çilmiş, yenilenmiş, kutlu Abbasi İmamı, mü'minlerin emiri ve âlemlerin Rabbı Allah'ın halifesi olan Nasır Li Dinillah'a olsun.

Doğucu ve yükselici olan her şeyin menşei hilafetin doğuş noktasıdır. Her parıldayan şimşek parlamışını imamet (hilafet) ufkundan alır. Halkın her işinin kilidi onun (hilafetin) azminin anahtarı ile açılır. Şek ve şirk ehli onun intikamının şiddeti ile yok olur. Bulutlar milletler üzerine onun nimetlerini yağdırır. Onun cömertlik bahçelerinin güzellik ve temizliği seyredenlerin gözlerini kamaştırır. Diller onun zikrini övme zirvesinde zevkin son haddindedirler. Yüce Allah'ın yardımı hilafetin şerefeleri etrafında dönmektedir. Dünya döndükçe onun duaları yer yüzünün doğusunda ve batısında dolaşmaktadır. İnsanlık üzerine bir duraklama gelmesin, nimetlerin çeşidi onların üzerinde cömertçe devam etsin. Müslümanlar onun adalet ışıklarına alıştırdılar. O da fazilet yağmurlarını onlar üzerine yağdırır. Sağda ve solda onun doğruluğu söylenir. Bidat ehli korkudan saklanırlar. Şeriat Hz.Ömer'in adalet elbisesi ile dalgalanır, din de Nasır'ın nezareti ile yayılır ve güler. Allah devirler geçtikçe onun gölgesini devamlı kılsın ve onun şanını güzel yardımı ile asırlar boyunca ebedileştirsün.

Bundan sonra (maksada gelince) bu satırlar isim ve neseblerini yazdırmaya gönüllü olanların had ve yazılarının kaleme alınmasına teberruda bulunanların tanıklığı üzerinedir. Bu yazı doğruluk ve dürüstlük ışıkları ile ziynetlenmiş, şüphe ve iftira eserlerinden arınmış güvensizliğe ve şüpheye konu olmaktan uzak olanların tanıklıkları ile son bulmaktadır. Onlar hıyanet ve gaddarlıktan uzak, sözlerinin doğrulukları, adalete bağlılıkları ve iyi halleri ile emin ve dindar sıfatıyla vasıflandırılan meşhurlardandırlar.

Onlar güzel hicretin 610 yılı cemaziyel-evvel ayının 12. günü, Emirü'l Sipahsalar, büyük, ulu, tebcil edilmiş, hayırlı, alim adil muzaffer, desteklenmiş, yardım edilmiş, bina eden, dinin ve devletin arslanı, iki cihanda emirlerin meliki, devletin seçkin kişisi, beylerin iftihar, memleketin direği, meliklerin ve sultanların güvenci Kutluğ Uluğ Yavaş - ülkenin koruyucusu - Has Hacib Ebu'l Leys Arslan b. Sinbat b. Gürcü'nün - Allah onun iktidarını devamlı ve kuvvetini meydanlara hakim kılsın katıldığı bir mecliste hazır bulundular. O (bu mecliste) söylediği nutukta gönülden inandığı-

Zikr olunan mezra'aların hasılı kadimden vakf-ı âmmiyet üzere berevât-ı padişahî birle tasarruf olunub lâkin sikât-ı vilâyetden haber soruldukda Kızıl İrmak üzerinde vâki Zagzagi Köprüsü demekle ma'ruf köprüye vakf bilürüz didiklerinde mezraateyn-i mezkûreteynin cânib-i malikâneleri zikr olan köprü'nün ta'mirine sarf olunmak için kayd-ı defter olundu. Defter-i Evkâf-ı Rum, Tapu ve Kadastro Arşivi Numara 583, Sayfa 18.

nı bulunduğu durumu kaybedeceği ve malının başkasına intikal edeceği düşüncesinde olduğunu anlattı: "Belalara yataklık yapan musibetler yurdu bu dünya kalınan yer değil, geçilen yerdir. Kalma diyarı değildir, sıkıntı ve yokluk yeridir. Dünya hayatı bahar bulutlarının geçişi gibi geçer. Güzel bir serap gibi aldatır. Ona ebedi gözle bakanları emdirmiş ve ona güvenenleri yere sermiştir. Hiç bir nebi nebilğinden, hiç bir kuvvetli azametinden, hiç bir kahir sultan saltanatından dolayı, hiç bir melik de memleketi için orda bâki kalmadı. Onun güzel iyiliklerine musibetler karışmıştır. En tatlı iyilikleri, en zor hüznülere ve musibetlerinin işkencelerine karışmıştır. Ordaki nimetlerinin tatlılığı ile sevindirir, sonra adetlerinin kaybolması ile üzer. O (dünya), onunla nişanlanana (talibini) helak eden bir güzel, çocuğunu öpüp sonra silkip atan, emzirip sonra ayıran ana gibidir. Akıllı kişi onun zehir katılmış lezzetine aldanmaz ve gam dolu sevincine meyledip yurt tutmaz. Ne mutlu emeli az olup, amelini ibadete hasredene, ecelini gözetene, bütün vakitlerde gereği gibi Allah'tan korkana, şehvet yalısından inene ve bütün saatlerini ona ibadete ayırana, bütün gücü ile çalışana, kalb gözü ile Allah'ı gözetene, ahirete azık hazırlamak için kollarını sıvayana, son konağı ve dönüş günü için hazırlık yapmaya bütün vaktini ayırana."

Onun sözünün kapsamı, niyet ve amacının özü, nasihatının ve hatırlatmak istediklerinin sonu bu olunca onların (şahitlerin) yanında kararlaştırıp huzurlarında itiraf etti. Şifahî olarak beyan halinde kendi diliyle vasıtasız, tercümanlı, tasarruflarında hür ve kendisine nisbet edilenden emin ve bir temsilci olmaksızın kendisine şahitlik ettirdi.

Sultanü'l muazzam, şahinşahül' azam, ümmetlerin dizginini elinde tutan, arap ve acem sultanlarının ve meliklerinin efendisi, yer yüzünün sultanı, Allah'ın kullarının duacısı, Allah'ın ülkesinin koruyucusu, Allah'ın halifesinin yardımcısı, dünya ve dinin izzeti, islâmın ve müslümanların yardımcısı, sultanların ve meliklerin tacı, iki âlemde adaletin yaşatıcısı, zalimlerden mazlumları koruyan, müşrikleri ve kâfirleri öldüren, dinden dönenleri ve haricileri kahreden, zındıkları ve mühlidleri mahveden, mücahitlerin ve gazilerin sığınağı, gelip geçen aç yolcuların barınağı, muvahhidin taifesinin hamisi, puta tapanları parçalayan, haçlıların torunlarını kılıçtan geçiren, zamanın parçalarını düzenleyen, kılıç sahibi kuvvetli hükümdar, kur'an'ın emirlerini devam ettiren, galip devletin celali ve yücesi, parlak dinin güzelliği ve övüncü, milletin kemali ve kıvancı, hilafetin yardımcısı, halkı korkudan koruyan, Selçuk ailesinin direği, sultanlar sultanı, yenilmez Sultan, Ebu'l Feth Keykâvus b. Sultanüs-said şehit Keyhüsrev b. Kılıç Arslan b. Mes'ud'un -

müminlerin emirinin yardımcısı, Allah onun bayraklarını yükseltsin ve teukilerle kalemlerini parlatsın - cömert nimetlerinin icabı ve rızası gereğince ikram ve ihsanlarından olarak yüce büyük eşğinden aldığı, şerefli yüce hazretlerinden iktibas ettiği (kazandığı) şeyleri vakf, sadaka ve habs etti.*

Adı geçen vâkıf - Allah onun izzetini devam ettirsin, aydınlık ve ışık safiyeti dürürlü rıya şüphesinden arınmış bir niyetle (eukafını) korusun - Allah'ın geniş lütfunu rica ederek, büyük nimetlerinin devamı arzusu ile şer'i olarak kendi hakkından ve mülkünden olan, eli altında, tasarruf ve yetkisinde bulunduğu sahih ve sabit olan bu ifadede belirttiklerini vakfetti. Bundan sonra vâkıfın beyanında mufassal olarak varid olan bu vakıf yapılmış oldu.

Rum (Anadolu) beldelerinden biri olan Sivas - Allah orayı korusun ve muhafaza etsin - dışında bulunan ve oranın bağlantısından ve ilavesinden olan birbirine bitişik iki köyün tamamı. Alis nehri yakınında bulunan bu köylerden biri Terbelisin تریبلسیک diğeri Menkasik منقسیک diye isimlendirilir. Bu köyler dört hudutla çevrili olup, bu hudutlar adları geçen köylerin ormanlıklarının sonuna ve en uzak noktalarına kadar olan yerleri belirler. Bu hudutlardan:

1. Gârenferos گارنفروس diye bilinen caddeyi takip eder ve tamamı Emir Şehabeddin hass-ı Bermutî'nin babası Candar Emir Hasan ribatına mevkuף olan arazi hududunda son bulur.

2. Akçe Yakub اچچه یعقوب köyü ve Hıydefrak حیدفراک arazisini takip eder.

3. Pınar-ı Mirkâr پینار میرکار diye bilinen bir yeri takip eder ve tamamı adı geçen Alis nehrinde son bulur.

4. Ağfenikâr اغفنیکار denilen yeri takip eder ve tamamı adı geçen Alis nehrinde son bulur.

Muhtelif arazilerden müteşekkil Tepelyol diye bilinen mezranın tamamı. (Vakfiyenin sonunda 15 arazi hissesini kapsadığı belirtilmektedir.) Bunlar:

I- II. Şingırak شنکراک diye bilinen iki arazi parçasının tamamı; bu iki arazi dört hudutla çevrili olup,

1. Uskirc اوسکریج köyü hududunu,

2. İlmelik ایلملک mülkü diye bilinen yeri,

3. Yolu,

İmamîyye Mezhebine göre vakıf süre ile kayıtlı değildir. Habs ise belirli bir süre için yapılır. (H.Hatemi, Önceki ve Bugünkü Türk Hukukunda Vakıf Kurma Muamelesi, s.33).

4. Adı geçen Alis nehrini . آلس . takip eder.

III. Bir arazi hissesinin tamamı, dört hudutla çevrili olup:

1. Oradaki Sultaniye arazisini,
2. Bayasisin oğulları آل بياسيسين arazisini,
3. Sercis سرجيس mülkünü,
4. Toros mülkü diye bilinen yeri takip eder.

IV. Adı geçen vâkıfın köprüsü yakınındaki arazi hissesinin tamamı, dört hudutla çevrili olup:

1. Alis nehri,
2. Yenbalih يبلح yolunu,
3. Agfenikar'ı اغفنيكار
4. Şingirak شنكراك köyü hududunu takip eder.

V. Bir arazi hissesinin tamamı, dört hudutla çevrili olup:

1. Kirikovis كريكويس mülkü diye bilinen yeri,
2. ve 3. Münkasik köyü hududunu,
4. Yolu takip eder.

VI. Adı geçen Sivas şehrinin geçidini takip eden yerde mezkûr köprünün yakınında bir arazi hissesi, dört hudutla çevrili olup:

1. Adı geçen Alis'i,
2. Oradaki Sultaniye arazisini,
3. Kuyu yolunu,
4. Adı geçen mezrayı takip eder.

VII. Bundan önce zikredilen arazinin yakınındaki (diğer bir) arazinin tamamı, dört hudutla çevrili olup:

1. Tedonuk تدونك mülkü diye bilinen yeri,
2. Yekderkeyka يكدركيكا diye bilinen araziyi,
3. Varralisil'i دارراسيل
4. Yolu takip eder.

VIII- X. Adı geçen köprü yakınında birbirine bitişik üç arazi hissesinin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Yerenda يرندا köyü yolunu,
2. Şahinşah mülkü diye bilinen yeri,
3. Candar Bahaeddin Musa mülkünü
4. Kuyu yolunu takip eder.

XI. Bu zikredilen arazi yakınındaki (diğer) arazi hissesinin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Yerenda يرندا köyü yolunu,

2. Kuyu yolunu,

3. Oradaki bir ikta arazisini,

4. Candar Bahaeddin Musa mülkü diye bilinen yeri takip eder.

XII-XIV. Köprü yakınında birbirine bitişik üç arazi hissesinin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Kuyu yolunu,

2. İkta çayırında akan bir nehri,

3. Adı geçen köprü yolunu,

4. Candar Bahaeddin Musa mülkü diye bilinen yeri takip eder.

XV. Arslan adı ile bilinen mezra yakınındaki arazi hissesinin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Orada bilinen bir mülkü,

2. Sel vadisi,

3. Lala Kaymaz mülkü diye bilinen yeri,

4. Arslan mezrası diye bilinen mezranın sınırını takip eder.

Buradan itibaren vakfiyenin sonunda belirtilen Tepeyol mezrasından ayrı 11 adet arazi kaydedilmektedir.

I. Adı geçen Arslan mezrası içinde bulunan arazinin tamamı dört hudutla çevrili olup:

1. Uşak اوشاك mülkü diye bilinen yeri,

2. Bilinen mezranın hududunu,

3. Adı geçen Arslan mezrası hududunu,

4. Sel vadisini takip eder.

II. Garisun كاريسون diye bilinen yerdeki arazi hissesinin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Semak-ı Ufeyd سماك اوفند nehrini,

2. Yolu,

3. Sultaniye arazisini,

4. Candar Bahaeddin Musa mülkü diye bilinen araziye takip eder.

III. Adı geçen Alis nehri yakınındaki arazi hissesinin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Adı geçen nehri,

2. Yolu,

3. Adı geçen vâkıfın mülkü olarak bilinen yeri,

4. Afdik افديك mülkünü takip eder.

IV. Subtoros سبتوروس kilisesi yakınındaki arazi hissesinin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Orada bilinen mülkü,
2. Subtoros tepesini تل سبتوروس
3. Makri مقري diye bilinen yeri,
4. Orada bir ikta yerini takip eder.

V. Gene bu kilise yakınındaki arazinin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Orada bilinen mülkü,
2. Yolu, --
3. Subtoros arazisini,
4. Bedrounak بدروناك mülkünü takip eder.

VI-VII. Zeukir زوكير adı ile bilinen yerin dönemecinde Herben de حرنبده arazisini hissesinin tamamı ve özellikle Karar mezrası, dört hudutla çevrili olup:

1. Keluh-Dih كلوح ديج diye bilinen bir yeri,
2. Adı geçen Zeukir'i
3. Berir بربر diye bilinen bir yeri,
4. Adı geçen Alis nehrini takip eder.

VIII. Khaldi خالدي diye isimlendirilen mezradaki bir arazi hissesinin tamamı, dört hudutla çevrili olup; bütün hudutları oradaki Sultaniye arazisini takip eder.

IX. Emir Spehsalarü'd-din Subaşı Big الاصفهاسلار صوباشي بيگ çayırı yakınındaki çayırın tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Adı geçen çayırı,
2. Sultaniye arazisini,
3. Afdik diye bilinen yeri,
4. Rumî diye bilinen bir yeri takip eder.

X. Adı geçen Subtoros yakınındaki arazi hissesinin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Şingirak شنكراك köyü yolunu,
2. Adı geçen Alis nehrini,
3. Esnekardur اسنقردور arazisi diye bilinen yeri,
4. Kürkika كوركيجا diye bilinen bir yeri takip eder.

XI. Semak-ı Ufeyd سماك اوفيد diye bilinen yerdeki arazi hissesinin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Afdik اfdيك arazisini,
2. Kharsudlu خرسودلي diye bilinen yeri,
3. Yolu,
4. Sel vadisini takip eder.

Rum (Anadolu) beldelerinden olan Kayseri dışında bulunan ve oranın civarı ve bitişliği

kalelerden biri olan Kharsene حرشده kalesinden ayrılan Seriha سريخا ve oraya bağlı yerlerin tamamı; dört hudutla çevrili olup:

1. Gühertaş كهترتاش köyünü takip eder ve tamamı büyük muhafaza surunda ve tuzluğa bitişik olan Öyük ايوك, Yüzerlik يوزلك köylerinde ve Belviran'da son bulur.

2. Akremisun اكرمسون diye bilinen köyü takip eder ve tamamı Erdaş ارداش dağı, Belazur dağı yolu, Kuruçay, Samedlu köyü Kereş زاملر yolu ve zablar'da زاملر son bulur.

3. Kişfuz كيشفوز köyünü takip eder ve tamamı Celaleddin Keygazi كينغازي köprü yolu geçidini, Eyugeruна ابوكرونه köyü ve Abdel ابدل patika yolunda son bulur.

4. Ebi'l-emir kulesini takip eder ve tamamı Keres yolu Dilgü-özü yolunu, Yazı-pınar sahrası ortasını ve adı geçen Gühertaş كهترتاش köyü sınırına bitişik Sekeretlu سكرتلو köyünde son bulur.

Adı geçen vâkif - yüce Allah ona mübarek hayratında kolaylık göstereceğini - üç köyün tamamını, 15 hisseyi kapsayan Tepe yol تپه يول diye bilinen mezrayı ve bu yazıda vakıf ve hudutları belirtilen yerleri içine alan 11 kıta arazinin tamamını, bütün hudutları, hukukları, gelirleri, vergileri, oradaki kandillerin hepsini, adı geçen köylerin eulerinin hepsini, onlara mütaallik ve onlara bitişik yerleri, ovası, dağı, çay ve sulağı, nehirleri, ağaçları, kaynakları, kuyuları, kanalları, sazlıkları, otluğu, odunluğu, taşı çakılı, tozu toprağı, bahçeleri, görünmeyen yerleri, yemlikleri, ahırları, samanlığı, bilinen sulama hakkı, imar edilmiş ve yıkılmış yerleri, ona dahil ve ondan hariç bütün hukuku ile ona bitişik ve ondan ayrı, ondan bilinen, ona bağlı ve ondan sayılan orada bilinen her tarafı bütünü ve tamamı ile Alis nehri üzerinde bina ve inşa ettirdiği köprüye ve oraya yakın bir yerde Sivas dışında ve buradan Kayseri'ye giden yol üzerinde bulunan ribata ve merkadinde oturana ve türbe ve meşhedine hizmet edene, geliri- nin üçte ikisi adı geçen köprüye ve ribata, üçte biri mezkur türbeye ve orada ikamet edene olmak üzere ebedi ve şer'î sürekli tasadduk olarak duyarak gizli ve ölümsüz olarak, kesin kat'i, geçerli ve şeriat yoluna uygun olarak, bozucu engelleri hariç tutarak, hükmün gereğini ihtiva ederek sıhhatli şartalarını içine almış olarak vakfetti. (Bu vakıf) satılmaz, hibe edilmez, rehin edilmez, miras olarak bırakılmaz, mülk yapılmaz, telef ve helak edilmez, hangi şekil ve sebeple olursa olsun kendisinden sonra gelene bırakılamaz; aksine ebedî şekli üzere devam eder ve tekit edilmiş şart üzere kalır. Günlerin geçişi onu bozmaz, yılların ve ayların geçişi de onu eksiltmez. Tıpkı geçen zamanın kendini yenilediği gibi ve her defasında geride bırakılan anın arkadan gelenle yenilediği gibi

Allah yer yüzünü ve üzerindikileri miras olarak devralıncaya kadar devam eder. O, mirasçıların en hayırlısıdır. Allah'a, resülüne ve kıyamet gününe inanan sultan, melik, emir, vezir, müftü, kadı, vali, reis, kumandan, muhtesib ve halktan kim olursa olsun kat'i surette bu vakıftan eksiltmesi, tağyir ve tebdil etmesi, ibtal, muattal, ihmal ve tahvil etmesi helal değildir. Kim onu eksiltmeye tahvil, tağyir ve tebdil etmeye teşebbüs ederse haram kılınmış bir iş yapmış olur ve günahı üzerine çekmiş olur. Peygamber -yüce Allah'ın salat ve selamı ona olsun- "Mü'min'in haksız yere kardeşinden aldığı bir karış toprağı Allah boynuna halka yapıp onunla birlikte yedi kat yerden cehennem ateşine gönderir" ve yüce Allah'ın "zalimlere gelince onlara can yakıcı bir azâb hazırlamıştır"¹, yine celil ve yüce Allah değilmi ki "Allah'ın laneti zalimler üzerindedir"² dedikten sonra Allah'tan korkan bir mü'min böyle bir şeye nasıl taraz eder veya Allah'tan korkup onu birleyen nasıl bu haddi aşar. Kim ki Allah'ın kitabına ve resulünün sünnetine aykırı davranır, onların haram kıldığını helal gösterir, bu vakfın bozulmasına gayret edip harap olmasına çalışırsa Allah'ın gazabını üzerine çekmiş olur. Onun ikametgâhı cehennemdir ve o ne kötü bir yerdir. Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Allah ona yeter, iyi muameleleri için mükâfatlandırır, kötü işleri için azab usulleri ve ceza kanunları ile cezalandırır. " O gün zalimlere özür beyan etmeleri fayda vermez. Lanet onlardır. Yurdun kötüsü de onlardır."³ "Bu, onların konuşamayacakları gündür, onlara izin de verilmez ki özür beyan etsinler."⁴ "O gün herkese, kazandığının karşılığı verilir, o gün haksızlık yoktur. Doğrusu Allah, hesabı çabuk görendir."⁵

Her vakit ve anda ve zamanda her kim bu vakfın gelirinden onun azlık ve çokluğuna bakmadan Allah'ın ihsan ettiği gelir ve verdiği nimetlerden Allah için faydalı işler yapmak isterse önce mezkur vakfın tamirine, yıkılanın binasına, onun harap olmuş kısımlarının yenilenmesine, bütünün islahına ve arazisinin veriminin artırılmasına sarfedecek. Lüzumu halinde para sarfetmek gerekirse bu para vakfın imarına, köprüye, ribata, türbeye ve o türbede ikamet edenlerin bakımı ile oraya hizmet edenlerin nafakasına harcanacak. Artan meblağ biriktirilerek en güzellerinden mülk, arazi satın alınıp adı geçen vakıflara ilave edilecek. Satın alınanların üzerine de bu vakfiyenin hükümleri cari olacak. Adı geçen vâkıf, bu vakfı kendi malından ayırıp mülkünden çıkararak bizzat kendisini vakfa mütevellî ve nâzır tayin etti. Mütevellî kendine naib olarak istediğini vasi yapar, seçtiği kimseyi görevlendirir, istediğini vekil tayin eder, istediği yer ve zamanda vekillikten azleder.

Adı geçen vâkıf, hayatta kaldığı sürece, yukarda zikredilen şartlara kim olursa olsun halktan hiç kimsenin itiraz hakkı yoktur. Eceli dolup zamanı bittiğinde, mütevelliliği ve nazırlığı halktan hiç kimseye bırakmamış ise, ölümünden sonra mütevelliliğe çocuklarından en büyük, en numune, en dürüst olanını tayin etti. Bu çocuklar, Körki كوركي Sinbat سنباط ve Şid شيد dir. Daha sonra onları takip eden, ard arda ve nesilden nesile, onların çocuklarına intikal ettirdi. Onların da nesilleri kesildiği ve arkalarında hiç kimse kalmadığı takdirde mütevelliliği, asabelerine ve onların batından batına, asırdan asıra doğup gelen çocuklarına bıraktı. Onların da soyu tükenip bittiği takdirde, kuşaktan kuşağa, soydan soya intikal etmek üzere en yakın akrabasını ve onların çocuklarını vekil tayin etti. Onlar da öldükleri takdirde, serbest bırakılmış memluklarından hür olanını ve onların çocuklarını mütevellî tayin etti. Vasıfları belirtilen adı geçen taifelerden biri kalmadığı takdirde velayeti temizliği ile şöhrat bulmuş, tamakâr olmayan, hükmü ile etrafa koku saçan Sivas kadısına bıraktı. Vâkıf, kendisine ve kendisinden sonra gelen nazır ve mütevellîye adı geçen vakıftan hiç bir şeyin üç yıldan fazla süre ile devamlı kiraya verilmemesini, sonra önceki kira aktinin süresi bitmeden diğer bir kira aktinin yapılmamasını, zalim, tamahkâr, döneke, kendisinden korkulan ve hilesinden dolayı emin olunmayan kimseye kiraya verilmemesini şart koştu. Köprü, ribat ve meşhedin -Allah göstermesin- izi silinir, enkazı kaybolur, yeniden yapılması ve yenilenmesi mümkün olmaz, tekrar yapımı güçleşir faydalanması imkansız olursa adı geçen vakıftan hasıl olan kâr masraftan artan gelir, nesilden nesile batından batına oğullarına ve onların oğullarına verilir. "Rabbinin dilemesi bir yana, gökler ve yer durdukça, orada temelli kalacaklardır. "Rabbin şüphesiz her istediğini yapar."⁶ Vasiyeti iştittikten sonra değiştiren olursa, bunun günahı değiştirilenler üzerinedir. Allah, şüphesiz bilir ve یشir.⁷ Alemelerin Rabbi için insanların ayağa kalktığı gün olan kıyamet gününe kadar Allah'ın, meleklerinin ve bütün insanların laneti ona (değiştirene) olsun. Adı geçen vâkıf bunu iyi iş yapanın ecrini boşa çıkarmayan aksine herbir iyiliğe on misli mükâfaat veren, kerim, dünyanın sahibi, halim, hayat sıfatı ile vasıflanan Allah adına vakfetti. Adı geçen vâkıf, yüce Allah'ı kendisine şahit kaldı; şa-

1. Kur'an; Sûre 76, âyet 31
2. Kur'an; Sûre, 11, âyet 21
3. Kur'an; Sûre 40, âyet 52
4. Kur'an; Sûre 77, âyet 35-36
5. Kur'an; Sûre 40, âyet 17
6. Kur'an; Sûre 11, âyet 107
7. Kur'an; Sûre 2, âyet 181.

hit olarak Allah kâfidir. Sonra Peygamberler ve uliyaların ruhlarını, sonra bütün melaikele-ri, şahitleri ve sonunda adları geçenleri şahit gösterdi. Böylece onları infaz eden hüküm veren hükümleri meşru kılan, imzalayan islâm kadılarında bir kısmına, hükümran valilere, bilgili imamlara tevdi ettikten sonra onlar da ondan (vâkıftan) sadır olan mezkûr vakfiyenin doğruluğuna hükmettiler, tenfiz ve imza ettiler, izin verip yürürlüğe koydular. Onlar yüce Allah'ın nimetlerine hamd edip peygamberlerinin cümlesi olan Muhammed'e, soyuna, ashabına ve dostlarına çok salat ve selam ederek vakfın geçerliliğine hükmettiler.

Şahitler:

Buna sultanî şahitlik etti.

Adı geçen vâkıf, Allah'ın rızasını talep ederek ikrar ettiğine Sultanî Abdullah b. Fazl'ı şahit kıldı, ve o da bunu sağ eliyle yazdı.

Buna İbrahim b. Musa b. Ali şahitlik etti ve onun emri ile yazdı.

Buna sultanî Muhammed b. İbrahim şahitlik etti ve kendi hattı ile yazdı.

Bu metnin muhtevasına Mes'ud b. Mansur b. Muzaffer şahitlik etti.

Bu beyanın doğruluğu üzerine Hamza b. Müeyyed şahitlik etti.

Bu vakfiyeye sultanî Şaruh şahitlik etti ve kendi hattı ile yazdı.

Bu vakfiyeye sultanî Kutluğca b. Abdullah şahitlik etti ve onun emri ile yazdı.

Bu vakfiyenin içindekilerin hepsine Ebu Bekir b. Musa şahitlik etti ve kendi hattı ile yazdı.

Buna Ebu Bekir b. Ebsan b. Abdülmelik şahitlik etti ve o tarihte kendi hattı ile yazdı.

Bu metnin doğruluğuna Malatya'lı Muhammed b. Ali Kamer şahit gösterildi.

Bunun muhtevasına al-fakir al-raci Abdurrahman b. Abdullah, Allah'a hamd ederek ve onun Peygamberine salat ederek şahitlik etti.

Bunun muhtevasına adı geçen tarihte Kâmyâr b. İshak şahitlik etti ve kendi hattı ile yazdı.

قوله اسون بنسود نامهرامه الموشين ثم لعلها علمه ونهرا بالترقي اقلومه ونفعا الاضحا للذكور واولمه
وجعل الماس حمره بينه صافية عن شائبة الربا وطوره صافية الذر والنفيا وما يقطن اليه العلم و
وايضا فلعله الجسم صبيح صبيح ونبت شعرا كما كان من حقه وسكلته ونحت به وهو ذنر وقوله فانه
وتجته الى ان اعرب عنه هذا الذكر ونوع هذا الوقت الوردية مفسد فبايد فذلك صبيح العيشين
ان كان من مريض ما لهد فقهه كق سيوس اهدى كورادع صاهها اهدى وحتمها دها من اعلمها وسفاناة
الفتلين الثمانين اهدىها تربسك والوهى منسك القريين من هولاس المنيرة عليها واليها
حدود اربعة هي منها ولها واخرها فانها واقعه منها ايها اولها الى اقامة المرقفة بكاره في وقته
ينتهي الى تختم الرضى المرقفة على بال اومر الحسن ليمان زي والد الدير شهاة الدين صاحب سوق وانها
على ارضي شية اجه يقعه وهدى اذك وانها على موصفا بكاره متكاره وانها بنهي الاهل الذك
ولها على موصفا يعرف بغضى لا وتمامه بنهي الى اهل الذكبير ومن ذلك جميع الزرعة المروية لور
يولد الاضحة على ارضي خلفه منها جميع شقها ارض برنا في شقها ان الشق عليها حدود اربعة اولها
على فتح قيسه اركبج وانها على ما يعرف بملك ايلك وانها على الطرين وطل عنها على انها المانور واولها
شقها ارض الشق عليه حدود اربعة اولها على الدير السلطانية هناك وانها على ما يعرف بملك
ال ابا ساسين وانها يعرف بملك سوريسين واولها على ما يعرف بملك ترووس ولها على موصفا بملك
قربة من قطة المذكور المتختم على حدود اربعة اولها وانها على اهل اناس الذكور وانها على
على طريق يبلغ وانها على اعشى كاو عدلها على تختم جسم مثلها ومنها على موصفا ارض ارضي علمه
حدود اربعة اولها على ما يعرف بملك كوكبوس وانها دانها بلان تختم جسمه منسك ولها على الطرين
ومنها شقها ارضي من القطرة المذكور على شقها كورة سيوس المذكور المتختم على حدود اربعة اولها
على اهل الذكور وانها على الدير السلطانية هناك وانها على طريق الجمة ولها على الزرعة المروية
ومنها على ارضي قربة من الدير المذكور فوهن المتختم على حدود اربعة اولها على ما يعرف بملك تروك وانها
على موصفا بملك كوريك وانها على ذر السيل ولها على الطرين ومنها على موصفا بملك تروك وانها على ما يعرف بملك
بيدني قربة من القطرة المذكور المتختم عليها حدود اربعة اولها على طريقه جسمه برنا وانها على ما يعرف بملك
سوشيناه وانها على ملك بها الدين موسى ليمان ولها على طريقه جسمه برنا وانها على ما يعرف بملك
الداوي المذكور المتختم على حدود اربعة اولها على طريقه جسمه برنا وانها على طريق الجمة وانها اهدى اطلقا
هناك ولها على يعرف بملك بها الدين موسى ليمان ومنها على موصفا بملك تروك وانها على طريقه جسمه
بيدني المتختم على حدود اربعة اولها على طريق الجمة وانها على موصفا بملك تروك وانها على طريقه جسمه
طرين القطر المذكور ولها على ما يعرف بملك بها الدين موسى ليمان ومنها على موصفا بملك تروك وانها
على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه
بالسنة المتختم على حدود اربعة اولها على ما يعرف بملك ذلك وانها على داوي القليل وانها على ما يعرف بملك
الداوي ليمان وانها على موصفا بملك تروك وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا
الذكور المتختم على حدود اربعة اولها على ما يعرف بملك اوشك وانها على موصفا بملك تروك وانها على
تتمم مرقها المذكور ولها على داوي السور المذكور ومن ذلك جميع شقها ارضي قربة من الدير المذكور المتختم
على حدود اربعة اولها على موصفا بملك تروك وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا
ما يعرف بملك بها الدين موسى ليمان ومن ذلك جميع شقها ارضي قربة من الدير المذكور المتختم على حدود
اربعة اولها على انها المذكور وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه
ومن ذلك جميع شقها ارضي قربة من الدير المذكور ولها على ما يعرف بملك تروك وانها على طريقه جسمه
بلان سيشور وانها على موصفا بملك تروك وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا
قربة اهدى من مرقها المذكور المتختم على حدود اربعة اولها على ما يعرف بملك ذلك وانها على طريقه جسمه
على ارضي سيشور ولها على ما يعرف بملك تروك وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا
من مرقها برف تروك وهذا المتختم المذكور سيما مرقها وانها على موصفا بملك تروك وانها على طريقه جسمه
بكاليف وقع وانها على مرقها المذكور وانها على موصفا بملك تروك وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه
جميع شقها ارضي مرقها سماعة بكاره متختم على حدود اربعة كلها على العدا في السلطانية هناك ومن ذلك
جميع ارض القرب مرقها الدير المذكور فيها الدير المذكور على حدود اربعة اولها على طريقه جسمه برنا وانها
على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا
من مرقها المذكور المتختم على حدود اربعة اولها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه
على ارضي سيشور وانها على موصفا بملك تروك وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا
وانها على موصفا بملك تروك وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه
بكاليف وقع وانها على مرقها المذكور وانها على موصفا بملك تروك وانها على طريقه جسمه برنا وانها على طريقه جسمه
جميع شقها ارضي مرقها سماعة بكاره متختم على حدود اربعة كلها على العدا في السلطانية هناك ومن ذلك

حج

والدرجيه وكفايه ومطالبه ومباريه باثناين الغلاب وقوانين العقاب يوم لا ينفع الظالمين معذرتهم ولاهم للنعنة
 ولاهم سؤال الار يوم لا ينفعون ولا يؤذن لهم فيعتذرون يوم تجزي كل نفس الاظلم اليوم ان الله سريع الحساب خالده
 من قولك مستقلة ونفصل بعبارة محاجة ومفعولة في كل وقت وأدان وعين وذمان يبدأ به فذلك الى عمارة الوقف
 المذكور وبناء ما انهم واستجدك ما ضرب منه واشتم وامسح حرمة واستراة غنقه ان دعوة الإمامه اليها
 واستمضى عنها يعترف الى عمارة الوقف عليه وهو القطره والربا والرفق ورعاية مقبيته ونفقة ملازميه
 فما فضل منها يجن ويصح الى ان يحصل به ما يشتري من نفائس الاملاك والمقارن والاعلاق حتى
 يفر الى هذه الاوقاف المذكور ويجري عليه حكم الوقفة على سبيل التابيد وقد بان الوقف المذكور هذه
 الوقف المذكور عن ماله واظهاره عن ماله وجعل التولي في الوقف المذكور وانظر ضيف الى انفسه بتولي ذلك
 بناته ويستيب فيه من بنوه ويوصي الى من يشاء ويقضي الى من آثر ويوكل فيه من اراد ويعزل عن الوكالة آني
 احب وكيف اختار الاعتراض لاهد من الناس كما شاء من كان فيه عليه ما دام في قيد الحياة فاذا اتفق اهل
 وانهر ورهله ولم يقض التولية وانظر الا غيره من احد من الناس كافة جعل الولاية بيد وفاته وانظر في
 عقيب مائة الا الارشد والارش والارشد من اوردته وهم السمي كوركي وسباط وشيد واولاد اولادهم ما تاقبلو
 وتناسلو عمقا فقبحا سلا فنفلا فان تقطع نسلم ولم يبق من عقبها احد جعل الولاية الى عقبها ثم
 واولادهم ماتوا ولدونهم بعد لم يبق وقربا بقربهم فاذا انقرضوا وضو جعل الولاية الى ذوي اربامه واولادهم
 جيلت جيلت وقبلا ونقبلا فاذا انقرضوا وقوف جعل الولاية العقبانه ومجربيه من ما ليكه وارقاته واولادهم
 فان لم يبق من الولاة المذكورين الموصوفين احد جعل الولاية الاقارب لمخفف الذين امين الجيب موت
 انفسهم شلت بالرش والسطاع بتولي فقها كوركي سيداس ويتعاطر كرها وشروط الوقف المذكور على نفسه
 وعلى كل ناظر ومقرع بع في الوقف المذكور ان لا يجر شيئا من الوقف المذكور عنه سبب الحاجة اكثر من ثلاثة
 مندليات ثم لا يعقد عليه عقبا اقامة اخرى حتى تنقضي مدة الاجارة المقعد عليها الاولي ويوجب من ظالم
 ولو طام ولا يغلب ولا من تحتى غائته ولا يؤمن بكده ومكده فاذا انطت القطره وانج الربا والشهد
 انيادك بالستك وانبريت آثارها وعفت المظهرها واشتج اجاؤها واستحال استجارها وتعذر حفظها وتسرع
 الانتفاع بها مبادئ الفرائد الجاهلة من الوقف المذكور غوائر مصروفات الى الاشارة ثم اشارة سلا بقربى ولينا
 مارمت الشواق والارض الا ماشاء ربك انريك فمال لما يرك قد يراه بخدمته فانما افه على انوف
 يدلفه ان اسد جمع عليه وعليه لعنة الله والملائكة والناس اجمعين الى يوم القيمة يوم يقم الناس لبيب
 انما لان واحل الوقف المذكور على الحي المجلد الملك الكريم الذي لا يضع اجرا من حين تم ولا ينجي بطلب
 حسنة عند يدا شهيد لستى الاوقف المذكور بهذا الوقف المذكور على نفسه وكفى بالله شهيدا وحسبا
 ثم ارواح الانبياء والاوليا ثم اللذكة اجمين ثم الشهداء والمجاهدين اخره وذلك بعد ان دفعوا الى شجرة حر
 من قضاة الاسلام وولاة الامكام والانمة الحكام من يفتد حكمهم وقضائهم ويخففون شفقتهم ويشفقونهم فحمو
 بصحبة الوقف المذكور الصادرة عنه وتنفذوه واصفوها واجازوها واجرهها حاسدين للذم واللعنة على الاله
 ومعاليه على محمد سيد انبيائه وعلى عترته وصحابته واصفائه وسلمين شيئا قديرا

التاريخ ١٤٠٣

شهادت آنحضرت محمد بن عبد الله محمد بن عبد الله	شهادت ابراهيم ابراهيم بن محمد بن ابراهيم بن محمد بن	شهادت اسحاق اسحاق بن اسحاق بن اسحاق بن اسحاق بن	شهادت اسحق اسحق بن اسحق بن اسحق بن اسحق بن	شهادت اسحق اسحق بن اسحق بن اسحق بن اسحق بن	شهادت اسحق اسحق بن اسحق بن اسحق بن اسحق بن
شهادت اسحق اسحق بن اسحق بن اسحق بن اسحق بن	شهادت اسحق اسحق بن اسحق بن اسحق بن اسحق بن	شهادت اسحق اسحق بن اسحق بن اسحق بن اسحق بن	شهادت اسحق اسحق بن اسحق بن اسحق بن اسحق بن	شهادت اسحق اسحق بن اسحق بن اسحق بن اسحق بن	شهادت اسحق اسحق بن اسحق بن اسحق بن اسحق بن

١٤٠٣
مرتب ١٤٠٣